

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi virallisista kääntäjistä
annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan virallisista kääntäjistä annetun lain siirtymäsäännöstä muutettavaksi niin, että virallisen kääntäjän oikeuden voisi ilman laissa säädettyä tutkintoa saada myös aikaisemman tutkinnon perusteella. Virallisista kääntäjistä annettu laki tuli voimaan elokuun alusta 1989, ja sillä kumottiin valantehneistä kielenkääntäjistä annettu laki. Uuden lain siirtymäsäännöksen mukaan virallisen

kääntäjän oikeus voidaan ilman uutta tutkintoa myöntää vain sellaiselle valantehneen kielenkääntäjän tutkinnon suorittaneelle, joka tutkinnon suorittettuaan on saanut oikeusministeriöltä oikeuden toimia valantehneenä kielenkääntäjänä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotettu muutos

Virallisista kääntäjistä annettu laki (1148/88) tuli voimaan 1 päivänä elokuuta 1989. Samalla kumottiin laki valantehneistä kielenkääntäjistä (191/67). Virallisista kääntäjistä annetun lain 2 §:n 2 momentin mukaan viralliseksi kääntäjäksi hyväksymisen edellytyksenä on, että asianomainen on suorittanut kääntäjien tutkintolautakunnan toimeenpaneman tutkinnon.

Virallisista kääntäjistä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaan kumotun lain nojalla myönnetty oikeus toimia valantehneenä kielenkääntäjänä pysyy voimassa kolme vuotta 1 päivästä elokuuta 1989 lukien. Saman pykälän 2 momentin mukaan henkilö, jolla 1 päivänä elokuuta 1989 oli oikeus toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, saa virallisista kääntäjistä annetussa laissa säädettyä tutkintoa suorittamatta ja vakuutusta antamatta hakemuksesta oikeuden toimia virallisena kääntäjänä, jos

hän täyttää lain 2 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset. Todistus tästä annetaan maksuttana.

Valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain 1 §:n mukaan oikeuden toimia valantehneenä kielenkääntäjänä myönsi oikeusministeriö hakemuksesta laissa säädetty edellytykset täyttävälle henkilölle. Lain 2 §:n mukaan valantehneeksi kielenkääntäjäksi voitiin hyväksyä maassa asuva, luotettavaksi tunnettu henkilö, joka ei ollut holhottava ja joka oli suorittanut kieli-instituutin loppukokeen korkeimmalla arvosanalla tai erillisen kielitutkinnon. Lain 3 §:ssä säädettiin erillisestä kielitutkinnosta ja 4 §:ssä valasta ja vastaavasta vakuutuksesta. Pelkkä tutkinnon suorittaminen tai valan vannominen ei tuottanut oikeutta toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, vaan vasta oikeusministeriön päätös tämän oikeuden antamisesta.

Virallisista kääntäjistä annettua lakia koskeeneen hallituksen esityksen (hall. es. 47/1988 vp.) mukaan kääntäjätutkinnon uudistuksella

pyrittiin tehostamaan kääntäjien valmiuksia selviytyä nyky-yhteiskunnan asettamien vaatimusten mukaisesti käännöstehtävistä. Esityksen mukaan on myös uudesta järjestelmästä saatavien kokemusten pohjalta tarkoitusta selvittää mahdollisuudet valvonnan tehostamiseen siten, että valvontaan sisältyisi myös ammattitaidon säilymisen kontrolloiminen. Uudistuksen yhtenä keskeisenä lähtökohtana oli tutkimuksen uudistaminen. Tämän vuoksi aikaisempaa tutkintoa ei sellaisenaan ehdotettu rinnastettavaksi uuteen.

Virallisista kääntäjistä annettua lakia täytöntöön pantaessa on kuitenkin käynyt ilmi, että huomattavan useat valantehneen kielenkääntäjän tutkinnossa hyväksytyt eivät olleet hakenneet oikeusministeriöltä valantehneen kielenkääntäjän oikeutta ennen valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain kumoutumista. Eräät näistä ovat jopa vannoneet valan. Käsiteltäessä valantehneiden kääntäjien hakemuksia virallisiksi kääntäjiksi on sitä paitsi käynyt ilmi, että on myös monia sellaisia valantehneitä kielenkääntäjiä, jotka ovat suorittaneet tutkimuksen useammassa kielessä mutta jättäneet hakeutumatta laillistusta joissakin niistä. Näillekin voidaan nykyisten säännösten mukaan myöntää virallisen kääntäjän oikeus vain niissä kielissä, joissa oikeusministeriö on myöntänyt heille valantehneen kielenkääntäjän oikeuden.

Valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain mukaan ei valantehneen kielenkääntäjän oikeuden hakemiselle tutkimuksen jälkeen ollut säädetty mitään määräaikaa. Lain voimassa ollessa kielenkääntäjillä oli oikeus saada oikeusministeriöltä laillistus valantehneeksi kielenkääntäjäksi, edellyttäen että he täyttivät muut laissa säädetty edellytykset. Tämä oikeus poistui valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain kumoamisen myötä. Laki virallisista kääntäjistä annettiin 23 päivänä joulukuuta 1988 ja tuli voimaan 1 päivänä elokuuta 1989. Lain antamisen jälkeen oli näin ollen vähän yli seitsemän kuukautta aikaa hakea oikeusministeriöltä valantehneen kielenkääntäjän oikeutta. Hakematta jättämisen seurauksena oli aikaisemman tutkimuksen raukeaminen.

Virallisista kääntäjistä annettua lakia täytöntöön pantaessa on käynyt ilmi, että lain voimassa oleva siirtymäsäännös johtaa eräissä tapauksissa kohtuuttomiin tilanteisiin. Vaikka useissa tapauksissa voidaan katsoa asianomaisen itse laiminlyöneen hakea valantehneen kie-

lenkääntäjän oikeutta ennen uuden lain voimaantuloa, saattaa monissa tapauksissa hakemuksen viivästymiselle olla päteviä syitä.

Edellä sanotun perusteella ehdotetaan, että virallisista kääntäjistä annetun lain 13 §:ään lisätään uusi 3 momentti, jonka mukaan lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuksi tutkinnoksi hyväksytään myös valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu kieli-instituutissa korkeimmalla arvosanalla hyväksytty loppukoe tai erillinen kielitutkinto. Hakijoita, johon tätä säännöstä sovellettaisiin, koskisivat muutoin virallisen kääntäjän oikeuden myöntämisen edellytykset. Tällaiseen hakijaan sovellettaisiin näin ollen myös 4 §:n 1 momentin säännöstä yläikärajasta, ja virallisen kääntäjän oikeudesta perittäisiin maksu. Jos hakija olisi vannonut valantehneen kielenkääntäjän valan tai antanut vastaavan vakuutuksen, hänen ei tarvitsisi antaa kirjallista virallisen kielenkääntäjän vakuutusta.

2. Asian valmistelu

Kääntäjien tutkintolautakunta on tehnyt aloitteen virallisista kääntäjistä annetun lain muuttamisesta tässä esityksessä tarkoitettulla tavalla.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Ehdotetun lainmuutoksen hyväksyminen lisäisi jossakin määrin kääntäjien tutkintolautakunnalle tulevia hakemuksia. Toisaalta annettavasta todistuksesta perittäisiin kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen suoritteista perittävästä maksusta annetun asetuksen 1 a §:n (280/90) mukainen maksu, jonka suuruus nykyisin on 150 markkaa.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i**virallisista kääntäjistä annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään virallisista kääntäjistä 23 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1148/88) 13 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

13 §

— — — — —
Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuksi tutkinnoksi hyväksytään myös valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu korkeimmalla arvosanalla suoritettu kieli-instituutin loppukoe ja mainitun lain 2 ja 3 §:ssä tarkoitettu erillinen kielitutkinto. Jos tällaisen loppukokeen tai tutkinnon nojalla virallisen

kääntäjän oikeutta hakeva on tehnyt valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain 4 §:ssä tarkoitettun valan tai antanut vastaavan vakuutuksen, hänen ei tarvitse antaa tämän lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutusta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Ole Norrback*

Laki

virallisista kääntäjistä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään virallisista kääntäjistä 23 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1148/88) 13 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty oikeus toimia valantehneenä kielenkääntäjänä pysyy voimassa kolme vuotta tämän lain voimaantulosta. Tässä momentissa tarkoitettua valantehneestä kielenkääntäjistä on yläikärajaa lukuun ottamatta soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään virallisesta kääntäjistä. Hän ei kuitenkaan saa käyttää virallisen kääntäjän nimitystä.

Henkilö, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, saa tässä laissa säädettyä tutkintoa suorittamatta ja vakuutusta antamatta hakemuksesta oikeuden toimia virallisena kääntäjänä, jos hän täyttää 2 §:n 1 momentissa mainitut edellytykset. Häneen ei kuitenkaan sovelleta 2 §:n 1 momentin säännöstä yläikärajasta eikä 4 §:ää. Tässä momentissa tarkoitettulle henkilölle annetaan 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu todistus maksutta.

Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuksi tutkinnoksi hyväksytään myös valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu korkeimmalla arvosanalla suoritettu kieli-instituutin loppukoe ja mainitun lain 2 ja 3 §:ssä tarkoitettu erillinen kielitutkinto. Jos tällaisen loppukokeen tai tutkinnon nojalla virallisen kääntäjän oikeutta hakeva on tehnyt valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua valan tai antanut vastaavan vakuutuksen, hänen ei tarvitse antaa tämän lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutusta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .